DESPRE SITUAȚIA MILITARĂ A GERMANIEI HITLERISTE LA SFÎRȘITUL ANULUI 1943

DE

J. BENDITER

Unul dintre cele mai importante documente care se cunosc pînă astăzi în legătură cu situația militară a Germaniei hitleriste la sfîrșitul anului 1943, este raportul prezentat de generalul Jodl, la 7 noiembrie 1943, la München, în fața reichsleiterilor și gauleiterilor celui de al treilea Reich. Intitulat: *Poziția noastră strategică la începutul celui de-al cincilea an al războiului*, raportul oglindește modul în care Hitler și cea mai mare parte a generalilor săi apreciau situația Germaniei în acea perioadă.

Raportul a fost citat în actul de acuzare al procesului marilor criminali de război de la Nürenberg [1] atît pentru importantele informații pe care le oferea, cît și pentru a-l caracteriza pe Jodl drept un exemplu de „partizan fanatic al Führerului".

Pentru întocmirea raportului au fost folosite numeroase memorandumuri și documente secrete, care aparțineau cartierului general al lui Hitler, precum și — după cum mărturisea Jodl la proces — „sute de note provenite de la statul major operativ" [2]

Inserat pentru prima oară în colecția de documente a procesului de la Nürenberg, raportul a mai fost publicat, parțial, în 1960 [3], iar în 1967 a apărut într-o nouă culegere de documente [4].

În fața tribunalului de la Nürenberg, Jodl a ținut să facă unele precizări in legătură cu împrejurările care au determinat întocmirea și prezentarea raportului. Germania — spunea el — „era atunci în epoca atacurilor aeriene masive. Era deci necesar să se prezinte șefilor politici ai țării o imagine fidelă a situației militare generale: trebuia, de asemenea, să li se insufle și o anumită încredere în comandamentul suprem". Cu ocazia prezentării tabloului de ansamblu asupra situației strategice, el a considerat necesar să le vorbească despre „necesitățile militare a

[1] *Nazi-Conspiracy and Agression, Washington*, U. S. Governtment Printing Office, 1946, p. 920.

[2] *Procès des grands Criminels de guerre devant le Tribunal Militaire International*, Nürenberg, Allemagne, 1947, p. 314.

[3] „Voenno-istoriceskii Jurnal" nr. 10, 1960, p. 77.

[4] *„Soverşeno-sekretno" „Tolko dlia Komandovania". „Dokumentî i materialî"*, Izdatelstvo „Nauka", Moskva, 1967, p. 530—550.

ceea ce s-a numit război de agresiune". După părerea sa, situația de atunci a Germaniei era atît de gravă, încît „nu mai era vorba — după cum declara el la proces — despre național-socialism sau despre democrație, ci era vorba despre a fi sau a nu fi, pentru poporul german.[5] El a precizat totodată, că a prezentat raportul la sugestia lui Borman, adăugînd imediat că a primit ordin în acest sens de la Hitler.

Din documentele procesului de la Nürenberg aflăm că același raport a fost prezentat de Jodl și în fața comandanților regiunilor militare precum și a ofițerilor superiori de rezervă.[6]

Cu ocazia declarațiilor făcute la proces, Jodl a apreciat că raportul ținut la 7 noiembrie 1943 cît și alte documente elaborate în acea perioadă dovedesc că Hitler și colaboratorii săi își dădeau seama atunci de situația grea economică și militară a Germaniei.[7]

La sfîrșitul anului 1943, milioane de germani au înțeles că asigurările repetate ale comandamentului german, despre faptul că forța de rezistență a Uniunii Sovietice ar fi ajuns la limită, s-au dovedit a fi false. Înfrîngerea Angliei de către aviația germană nu a fost realizată; promisiunea de a pune Germania la adăpost de atacurile aeriene ale aliaților a rămas o vorbă goală; pătrunderea în Egipt, care, la început, se arăta favorabilă armatelor germane, s-a terminat printr-un eșec; debarcarea aliaților în Africa de Nord, considerată ca imposibilă, se înfăptuise. Apărea deci limpede că armatele germane, în ansamblul lor, nu s-au dovedit capabile să împiedice răsunătoarele succese ale aliaților. Înrăutățirea situației interne, creșterea restricțiilor de tot felul, teroarea la care era supusă populația, efectele bombardamentelor care pustiau zi și noapte orașele germane precum și perspectiva unor noi mobilizări — chiar și a tinerilor de 15 ani — exercitau o puternică influență asupra stării de spirit a populației și contribuiau la creșterea derutei din sînul cercurilor conducătoare naziste. Toate acestea aveau loc într-un moment cînd „mobilizarea totală" era, după opinia cercurilor conducătoare germane, mai necesară ca oricînd pentru salvarea regimului nazist. În noile condiții, „mobilizarea totală" nu se mai putea rezuma numai la angajarea maselor în slujba războiului; înainte de toate se impunea atragerea tuturor rezervelor umane de care dispunea spatele frontului german. Aceasta presupunea, între altele, și o creștere a importanței propagandei și a acțiunii ei psihologice pentru „încadrarea întregii populații de către o minoritate fanatizată, sistematizarea terorii pentru a reprima orice formă de rezistență"[8].

În acest context, apare limpede importanța pe care o dobîndește raportul prezentat de Jodl, care a ținut să arate, dintru început, că „nu ne putem mărgini la fraze generale, la descrierea a ceea ce va fi în viitor". În momentul în care — spunea el — „în țară domnește spectrul descompunerii" și cînd poporul german își pune întrebarea „dacă nu cumva obiectivele și sarcinile pe care ni le-am propus a fi realizate prin război nu depășeau puterile noastre", se impune ca aparatul politic și administrativ să fie înarmat cu cunoașterea situației, pentru a putea astfel să fie „întărită poziția noastră în interiorul Germaniei".

Jodl era unul din acei conducători ai Germaniei hitleriste care cunoștea bine situația, atît dinlăuntrul țării cît și de pe front. Pe baza bogatei sale informații, el era în stare să-și dea seama că situația era atît de gravă încît era vorba, în primul rînd, despre existența regimului nazist. În preajma apropiatei catastrofe, împreună cu ceilalți conducători, el s-a convins — așa cum arăta de altfel și în raport — că „rezultatul acestui război se hotărăște nu numai prin puterea armelor ci și prin voința poporului de a rezista". Cum despre voința de a rezista a poporului german avea toate motivele de a se îndoi, Jodl se adresează comandanților politici, nu în numele

---

[5] *Procès des grands Criminels*, Tome XVI, p. 314.

[6] Ibidem, p. 315.

[7] Ibidem, p. 513.

[8] Henri M i c h e l, *La seconde guerre mondiale*, Tome I, Presses Universitaires de France, 1968, p. 472.

său, ci al guvernului hitlerist, pentru a găsi formele cele mai adecvate, cu scopul de a forţa poporul german să facă, în continuare, sacrificiile cerute de purtarea războiului pînă la capăt. De altfel, aşa cum mărturisea chiar el, raportul urmărea să întărească încrederea chiar a conducătorilor politici care, pînă nu de mult, ştiau că Germania era de neînvins, că ea avea să stăpînească lumea, nestînjenită de nici o altă putere.

În numele guvernului german, conştient de nemulţumirile crescînde în rîndul populaţiei, Jodl în raportul său cere cadrelor politice să înceapă fără întîrziere o puternică campanie împotriva „demonului subversiunii, care circula în întreaga ţară. Laşii, afirma el, caută un mijloc de a scăpa sau aşa cum pretind, caută o soluţie politică. Ei cer să se înceapă tratative de pace pînă nu va fi prea tîrziu". Fără îndoială că Jodl avea în vedere şi combaterea propagandei desfăşurată de „Comitetul naţional al Germaniei libere", format în afara graniţelor ţării şi care demonstra pe toate căile poporului german că războiul era pierdut şi că unica soluţie era înlăturarea regimului fascist şi încheierea păcii.[9]

În ceea ce priveşte situaţia militară, comandanţii politici trebuiau să ştie că, pierzînd iniţiativa strategică, comandamentul german se afla în faţa apropiatei perspective de a trebui să conducă armatele germane nu numai pe un singur front, ci pe două fronturi. Nu trebuiau, de asemenea, ţinute în secret consecinţele grave rezultate din capitularea Italiei, de pe urma pierderii bătăliei Atlanticului şi a celei din Mediterana, ca şi urmările crizei politice ce domnea în rîndurile statelor satelite ale Germaniei. Nu putea fi ascuns nici adevărul că, în întreaga Europă ocupată, alături de războiul armelor, exista o uriaşă armată de rezistenţă care, cu arma în mînă, lupta împotriva fascismului. În sfîrşit, în numele conducerii naziste a Germaniei, Jodl avea misiunea să-i facă pt comandanţi să înţeleagă că războiul pe care Germania îl purta, din ce în ce mai departe de teritoriul său, luase proporţii prea mari pentru ca economia ei să fie în stare să-i facă faţă. Trebuia neapărat spus că această uriaşă înfruntare la care participau milioane de soldaţi germani cerea noi şi imense eforturi din partea poporului german. Concluziile care trebuiau să se desprindă erau că, în noua situaţie militară şi politică, Germania avea nevoie de cît mai multe braţe de muncă, noi contigente de soldaţi care să umple golurile produse în rîndurile trupelor germane de pe frontul de răsărit şi trebuia revizuit, de asemenea, sistemul economiei de război. Pentru a convinge, deocamdată, pe gauleiteri şi reichsleiteri despre necesitatea acestor imperative, conducerea nazistă a considerat necesar, să li se amintească despre succesele repurtate de Wehrmacht în primii ani de război, despre avantajele strategice şi, mai ales, despre cele materiale.

Germania, arăta Jodl, fiind provocată la război de Polonia şi de puterile occidentale, ducea un război de eliberare. Avînd un asemenea obiectiv, el trebuie dus pînă la capăt, pentru a împiedica, astfel, capitularea care — spune Jodl — însemna „sfîrşitul naţiunii germane, sfîrşitul Germaniei".

Pentru a sublinia rolul ce-i revenea regimului nazist în construirea unei „Germanii Mari", Jodl trece în revistă, pe scurt, victoriile repurtate de Germania pînă în 1943. Pentru apărarea Germaniei de „pericolele" care o ameninţau a trebuit — arăta el — să fie realizată anexarea Austriei, ceea ce a avut drept rezultat „întărirea capacităţii noastre de luptă şi îmbunătăţirea substanţială a poziţiilor noastre strategice". Dacă, anterior anexării Austriei — continua el — „teritoriul Cehoslovaciei se înfigea în mod ameninţător în Germania (o „talie de viespe" în direcţia Franţei şi o bază aeriană pentru Rusia) acum a ajuns ea însăşi în cleşte. Poziţia ei strategică a devenit atît de defavorabilă încît, în mod inevitabil, a trebuit să ajungă victima oricărui atac energic înainte de a putea primi un ajutor efectiv din Occident". Exprimîndu-şi satisfacţia că problema Cehoslovaciei a fost „rezolvată în mod paşnic". Jodl îşi amintea, probabil, cu cîtă bucurie au primit generalii ger-

[9] Hans Adolf Iacobsen, *Zweiter-Weltkrieg, Grundzüge der Politik und Strategie in Dokumenten*, Fischer Bücherei K. G. Frankfurt am Main und Hamburg, 1965, p. 251—254.

mani hotărîrile luate prin acordul de la München. „Noi — declara generalul Keitel, la procesul de la Nürenberg — am fost extrem de fericiţi că lucrurile nu au ajuns la operaţiuni militare, întrucît eram convinşi că mijloacele noastre de atac erau insuficiente pentru a putea pătrunde prin întăriturile Cehoslovaciei". [10]

Prin ocuparea Cehoslovaciei — se arată în raport — au fost create condiţiile strategice pentru „rezolvarea problemei Poloniei". Merită a fi amintit, fie măcar în treacăt, că Jodl cunoştea foarte bine preparativele făcute în vederea atacării Poloniei, întrucît el a preluat, în preajma săvîrşirii agresiunii asupra Poloniei, comanda Statului major operativ german. Cu toate acestea, el arăta în raport că războiul cu Polonia a fost inevitabil.

Raportul menţionează în continuare succesul repurtat de către armatele germane asupra Norvegiei şi Danemarcei, acestea „deşi nu ameninţau direct Germania" erau deosebit de importante din punct de vedere al intereselor economice legate îndeosebi de transportul oţelului şi nikelului suedez, intens folosit în industria de armament [11]. Raportul subliniază, de asemenea, şi necesitatea creării de baze navale şi aeriene pe coasta Norvegiei.

În urma succeselor repurtate pînă în mai 1940 — se arăta în continuare în raport — Germania a intrat în posesia potenţialului militar francez şi bazelor navale şi aeriene de pe coasta Atlanticului, ceea ce a sporit ameninţarea împotriva Angliei.

Logica desfăşurării evenimentelor îl obliga pe Jodl să dea răspuns la întrebarea de ce, în acele momente atît de favorabile pentru Germania, nu a fost pusă în aplicare „Operaţia Otarie", care avea în vedere invazia Angliei de către armatele germane. Intenţionat, Jodl a omis să intre în amănuntele acestui prim insucces al strategiei militare germane, amintind numai în treacăt că Germania nu avea atunci mijloacele necesare navale şi aeriene, care să-i fi permis realizarea invaziei. Pare puţin probabil ca Jodl să nu-şi fi amintit că el însuşi a scris, la 30 iunie 1940 în jurnalul O.K.W.-ului, că „victoria decisivă asupra Angliei nu mai este decît o problemă de timp. Operaţiunile ofensive ale inamicului pe o scară largă nu mai sînt posibile" [12]. Este de presupus că a asistat şi la discuţia care a avut loc, la 21 iulie 1940, între Halder şi Hitler, cînd s-a apreciat că „situaţia Angliei este fără ieşire. Războiul este cîştigat" [13]. În calitatea pe care o avea, Jodl a cunoscut, desigur, conţinutul directivei din 9 septembrie 1940, semnată de generalul Brauchitsch şi intitulată „Ordine privind organizarea şi funcţionarea guvernului militar în Anglia", care stabilea, în cele mai mici detalii, măsurile pentru jefuirea şi stăpînirea Angliei ocupate. El a cunoscut, fără îndoială, şi planul elaborat de „Oficiul central al securităţii Reichului", de sub conducerea lui Himmler, cu privire la dominaţia politică a Angliei ocupate.

După atîtea pregătiri secrete, însoţite de o vastă propagandă publică, era, fără îndoială, greu pentru reprezentantul guvernului hitlerist să insiste mai mult asupra cauzelor insuccesului invaziei Angliei şi a bătăliei aeriene. Era clar că orice explicaţie cît de cît mai amănunţită ar fi impus să se vorbească despre uriaşele pierderi suferite de aviaţia germană în luptele deasupra Angliei. Ele au fost atît de mari, încît, după părerea unor persoane din conducerea Reichului, nu au mai putut fi înlocuite pînă la sfîrşitul războiului. În cele din urmă, Jodl a prezentat abandonarea operaţiilor militare ce vizau Anglia, drept „o hotărîre curajoasă a Führerului". Pe scurt, el exprima insuccesul „Operaţiei Felix", care privea ocuparea Gibraltarului, a insulelor Canare şi a insulelor portugheze de la Capul Verde, ca şi

---

10 *Procès des grands Criminels*, Tome XVIII, p. 311.

11 W. Habatsch, *Die Deutsche Besetzung von Dänemark und Norvegen*, 1940, Loen Verlag, 2e ed., Goettingen, 1952, p. 32.

12 W. L. Shirer, *Le troisième Reich des origines à la chute*, Tome 2, Stock, 1959, Paris, p. 203.

13 H. Adolf Iakobsen *op. cit.*, p. 75.

insuccesul operaţiei „Izabell" de ocupare a insulelor Madera. Eşuarea acestor planuri a pus în evidenţă imposibilitatea de a ataca Anglia prin Mediterana.

În ceea ce priveşte frontul germano-sovietic, Jodl repeta minciuna „războiului preventiv" contra U.R.S.S. pe care Germania „a fost obligată să-l înceapă". Mărturiseşte însă că, „încă în timpul campaniei din Apus, Hitler a luat hotărîrea de a lichida Rusia". El nu pomeneşte nici un cuvînt despre războiul fulger care trebuia să ducă în şase săptămîni la distrugerea Uniunii Sovietice. În schimb, a ţinut să sublinieze că, „cu toate că noi nu am reuşit nici în 1941 şi nici în 1942 să distrugem forţele militare ale duşmanului şi astfel să îngenunchem Rusia", trebuie considerat ca satisfăcător faptul că, cel puţin, a fost „îndepărtat pericolul bolşevic" de la graniţele Germaniei. Este sigur că cei mai mulţi care au ascultat raportul ştiau că acest „succes", repurtat după ani de război, a costat Germania pînă în toamna anului 1943, patru milioane de morţi, răniţi, dispăruţi şi prizonieri, din care, cea mai mare parte, pe frontul de răsărit [14].

Pierderile suferite pe frontul de răsărit în cursul anului 1943 şi consecinţele acestor „serioase înfrîngeri", cum le numea Jodl, au constituit una din cele mai importante preocupări ale conducerii Germaniei naziste. Raportul reflecta pe deplin îngrijorarea, pesimismul şi chiar spaima faţă de situaţia creată pe frontul de răsărit. Erau trecute sub tăcere, de pildă, detaliile cu privire la înfrîngerea de la Stalingrad, „o a doua Jena şi, fără îndoială, cea mai mare înfrîngere suferită vreodată de o armată germană" [15]. Raportul nu spunea nimic despre faptul că această bătălie a produs nu numai înfrîngerea armatei a şasea, ci şi distrugerea unui front lung de 1000 km între Voronej şi Terek, pierderea în ansamblu a 50 de divizii şi al unui imens număr de avioane [16]. Nu găsim în raport nici o referire la înfrîngerea suferită de armata germană la Kursk, la care au participat sute de mii de soldaţi, sprijiniţi de 10.000 de tunuri, 2.700 de tancuri şi 2.000 de avioane [17]. Raportul ascundea şi faptul că, începînd cu bătălia de la Kursk, pînă la sfîrşitul anului 1943, capacitatea de luptă a Germaniei a fost redusă cu 50% [18]. Toate aceste omisiuni urmăreau, în mod evident, să înlăture obligaţia unor comentarii care ar fi dovedit din plin că, în aceste bătălii, armata şi economia de război germană au fost învinse.

Jodl a fost, totuşi, nevoit să admită că, în legătură cu înfrîngerile suferite de Germania pe frontul de răsărit, s-ar putea naşte întrebarea dacă nu cumva au fost subapreciate forţele sovietice de către comandamentul german? Fără a da un răspuns direct, el arăta că „unul din rezultatele ofensivei asupra întinsului teritoriu rusesc este că noi am descoperit că duşmanul avea nu numai resurse umane„ dar poseda şi un asemenea nivel tehnic care ne-a obligat să ducem un război total şi să ne intensificăm eforturile în ceea ce priveşte o parte a producţiei de război, mai mult decît noi ne-am gîndit să o facem".

În ceea ce priveşte aprecierea, în general, a forţelor militare, Jodl crede că aceasta „este una din cele mai grele sarcini" şi, „la fel ca în politică, strategia militară nu este o simplă operaţiune aritmetică". *Conştient că se impune o explicaţie de* ce războiul a durat atît de mult şi avea să mai dureze încă, Jodl enumeră, în primul rînd, faptul că Uniunea Sovietică nu a fost încă, înfrîntă, insuccesele din Africa, Atlantic şi Mediterana precum şi consecinţele „trădării" Italiei. În continuare, adăuga şi faptul că poziţia aliaţilor Germaniei a devenit din ce în ce mai nesigură. Dacă situaţia din Bulgaria şi Finlanda i se păreau satisfăcătoare din punct de vedere al intereselor Germaniei, în ceea ce priveşte România, lucrurile erau mai complicate,

---

[14] H. Michel, *op. cit.*, p. 148.

[15] W. Görlitz, *Der Zweite Weltkrieg 1939—1945*, Band I: *Die Schlacht um Stalingrad*, Steingrüben Verlag, Stuttgart, p. 156.

[16] H. Günther-Dahms, *Der Zweite Weltkrieg*, Tübingen, Reiner Wunderlich, 1960, p. 303.

[17] J. Markin, *Die Kursker Schlacht*, R. D. A. Berlin, 1960, p. 29.

[18] *Der deutsche Imperialismus und der Zweite Weltkrieg*, Band I, Rütten & Loening, Berlin, 1959, p. 133.

după opinia sa, pentru că alături de „o poziție sinceră față de Germania" mai exista o orientare politică „de care noi trebuie să ne dăm seama". Nu este greu de înțeles că el exprima astfel existența unei crize politice manifestată, în primul rînd, prin creșterea luptei antifasciste din țară. În Ungaria, stat feudal de tip vechi, cum aprecia el, „contradicțiile sociale se înăspresc". El precizează că speranțele naziștilor se îndreptau spre corpul ofițeresc, bizuindu-se totodată pe faptul că, pentru Ungaria „nu exista o altă ieșire politică". În raport se mai amintește și pericolul ce îl reprezenta pentru Germania eventualitatea ca unele țări, pînă atunci neutre, ca Elveția și Turcia, să se alăture aliaților. Raportul se oprește mai mult asupra pericolului ca Germania să fie obligată curînd să facă față, din punct de vedere militar, la mai multe fronturi. Or, arăta Jodl, „noi nu sîntem în stare să aducem forțe noi de întărire în răsărit, în Finlanda și Norvegia, și nici nu avem mijloacele tehnice necesare".

Pericolul deschiderii unui al doilea front, necesitatea unor noi mobilizări și a creării unei rezerve operative afectau, în primul rînd, economia Germaniei și așa destul de slăbită. Se punea problema asigurării unor noi surse pentru finanțarea războiului, a luării unor noi măsuri de organizare a economiei de război, deosebite de cele ce interveniseră după bătălia de la Moscova, ale unor noi eforturi ale industriei de război și a asigurării de noi brațe de muncă. Toate acestea se impuneau cu atît mai mult, cu cît este cunoscut că în Germania cea mai mare parte a pregătirilor economice de război au fost profilate pentru un război de scurtă durată.

Contrar așteptărilor unei părți a statului major german, războiul luase însă asemenea proporții, prelungindu-se în timp, încît economia germană, în 1943, nu era în stare să facă față noii situații create. După luptele din iarna 1942—1943 și a pierderilor de pe frontul african, așa cum a fost nevoit să recunoască și Jodl, în raportul său, „puterea militară a Germaniei și a aliaților săi s-a micșorat în mod considerabil și s-a creat o situație deosebit de încordată". A fost imposibil, arată el în continuare, de a se fi sporit rezervele necesare în răsărit „în așa măsură încît să putem desfășura operațiuni de mari proporții. A fost pierdută mobilitatea armatei noastre de infanterie și, dacă ne referim la frontul rusesc, a fost pierdută superioritatea aeriană". În aceste împrejurări, Jodl este nevoit să recunoască că „a început să apară superioritatea economică a inamicilor noștri" care dispuneau și de imense surse umane. Totala înlăturare a Italiei, arăta el în continuare, „lipsa unei producții de război la aliații noștri, nu au putut fi compensate, în măsura necesară, de uriașele eforturi pe care le făcea Germania". În aceste condițiuni, prin forța lucrurilor — trebuia el să recunoască — „inițiativa a trecut de partea dușmanului, iar Germania și statele care se aflau de partea ei, sînt obligate astfel să se apere".

Să recunoaștem că, de data aceasta, Jodl nu a mai ascuns adevărata situație a Germaniei, a cărei economie nu mai era în stare să facă față necesităților din ce în ce mai grele ale războiului. Pe bună dreptate, scria cunoscutul istoric francez, H. Michel, că, pentru a apăra cerul german contra aviației anglo-americane, pentru a proteja fabricarea de armament și a furniza arme pe frontul de est, era nevoie de avioane de vînătoare din ce în ce mai perfecționate [19]. Pentru a sprijini trupele angajate în U.R.S.S. erau necesare nu numai avioane de vînătoare, ci și avioane de recunoaștere, bombardiere mijlocii, avioane de transport, iar pentru atacarea teritoriilor inamicilor Germaniei era nevoie de bombardiere grele.

Producția de noi și moderne mijloace de purtare a războiului impuneau uriașe sarcini economice și financiare. Cu toate măsurile stabilite prin legile economice din septembrie 1939, octombrie 1941 și aprilie 1942, care prevedeau, între altele, o creștere a fiscalității cu 50% pe toată durata războiului, cu toată jefuirea sistematică a bogățiilor țărilor ocupate, suma de 657 miliarde mărci, necesară cheltuielilor de război, nu a fost realizată nici pe jumătate [20].

---

[19] H. Michel, *op. cit.*, p. 154.

[20] Dieter Pezina *La politique financière et fiscale de l'Allemagne pendant la deuxième guerre mondiale*, in: „Revue d'histoire de la deuxième guerre mondiale", nr. 76, octobre 1969, p. 9.

O altă problemă deosebit de grea, „o adevărată dilemă", cum se exprimă Jodl, era „nevoia de soldaţi pe front şi de braţe de muncă în spatele frontului". Frontului, nota el, „îi trebuie soldaţi şi armament de bună calitate". Soluţia la care ajunsese Comandamentul german, pentru rezolvarea acestei „dileme" a fost „de a intensifica folosirea rezervelor umane din regiunile ocupate". Declarîndu-se satisfăcut de faptul că, în ceea ce privetşe braţele de muncă străine aduse în Germania pînă atunci s-a făcut „tot ce se putea face", el considera că a sosit momentul cînd trebuie aduşi „cu forţa mii de cetăţeni din Danemarca, Olanda, Franţa şi Belgia, pentru munca de apărare".

Măsuri în legătură cu mărirea efectivelor necesare apărării fuseseră deja luate de către Cartierul General al lui Hitler. Directiva nr. 51 din 3 noiembrie 1943, preciza că „greul şi costisitorul război contra bolşevismului a supus ansamblul forţelor noastre militare la cele mai grele încercări". Perspectiva debarcării anglo-saxone, se arăta pe aceeaşi linie în directivă, „putea aduce consecinţe imprevizibile", şi, în consecinţă, era necesară pregătirea unui contraatac, cu cea mai mare energie, în scopul de a împiedica „dezvoltarea debarcării". Hitler cerea să se arunce în luptă contra inamicului, „tot ceea ce putea fi folosit" [21]. Directiva a fost urmată de un ordin al lui Hitler, dat la 27 noiembrie 1943, cu privire la „scotocirea spatelui frontului" prin care se hotăra trimiterea în rîndurile armatei a unui nou milion de soldaţi [22]. Se preciza că orice încercare de împotrivire la realizarea acestei acţiuni, avea să fie pedepsită prin măsuri draconice.

În anul 1942, în Germania lucrau 5,5 milioane muncitori străini, dintre care 1,5 milioane erau prizonieri de război iar restul civili [23]. Pînă în 1945, numărul lor a sporit la 6,3 milioane [24]. În condiţiile create în anul 1943, au fost folosiţi la muncile cele mai grele o parte din internaţii din lagărele de concentrare. Decrete „speciale" reglementau, în 1943, munca sutelor de mii de prizonieri de război ruşi, francezi, olandezi şi a celor 400.000 de muncitori italieni veniţi în Germania şi care, în urma evenimentelor din ţara lor, au căzut sub regimul internării, în condiţii similare cu prizonierii de război. O bună parte din prizonieri au fost folosiţi de marile firme germane la producţia de avioane, în uzinele subterane. Numai la I. G. Farbenindustrie la fabricile de cauciuc sintetic, lucrau, în 1943, 60.000 de muncitori străini, iar la uzinele Krupp, în 1944, 54.990 de muncitori străini şi 18.902 prizonieri de război [25]. În 1943, 40% din numărul total al celor ce lucrau în industria de armament germană erau muncitori străini, iar pe ansamblul producţiei, în unele compartimente, numărul muncitorilor străini atingea procentajul de 95% [26].

Problema bombardamentelor aliate asupra oraşelor şi zonelor industriale germane constituia o deosebită preocupare pentru cercurile conducătoare ale Germaniei, la sfîrşitul anului 1943. Jodl, ca şi Hitler, Himmler, Göring şi alţii, era indignat de „raidurile teroriste ale aviaţiei anglo-saxone". Considera chiar că aceste atacuri au luat asemenea forme „pe care omenirea nu şi le-a putut închipui". El regreta în modul cel mai sincer faptul că aceste raiduri exercită „o puternică influenţă psihologică, morală şi materială" asupra populaţiei. După ce explica necesitatea ca în asemenea situaţie fiecare om lovit să caute să depăşească suferinţele şi interesele personale, Jodl arăta că bombardamentele, nu pot fi oprite pentru că „aviaţia noastră este „suprasolicitată" şi pentru că „tehnica producţiei noastre de avioane şi mijloacele de radiolocaţie au rămas în urmă faţă de cele ale inamicului". În aceste condiţii, comandamentul german, arăta Jodl, îşi punea mari speranţe în războiul submarin.

---

[21] H. R. Trevor Roper, *Hitler, Directives de guerre*, Arthand, Paris, 1965, p. 178.

[22] *Hitlers Weisungen für die Kriegsführung, 1939—1945. Dokumente des Oberkomandos der Wehrmacht*, Frankfurt am Main, 1962, p. 233.

[23] *Procès des grands Criminels de guerre*, Tome XIII, p. 206.

[24] Ibidem, Tome XV, p. 136.

[25] Ibidem, Tome XV, p. 206.

[26] Ibidem, Tome IX, p. 123.

Acest război „trebuie privit ca unicul factor ofensiv al strategiei germane". Or, şi în această direcţie, în ultimele luni ale anului 1943 au fost înregistrate serioase insuccese care se datorau faptului că — aşa cum menţionează raportul — „procentul vaselor comerciale noi construite de inamic întrecea procentul vaselor ssufundate de noi". Subliniind rolul aviaţiei inamice în lupta împotriva submarinelor germane, Jodl a fost nevoit să recunoască suprematia aviaţiei aliate, înzestrată „cu cele mai noi şi mai perfecţionate aparate de radiolocaţie, cu bombe de un efect deosebit şi cu alte mijloace moderne de luptă împotriva submarinelor".

Spre sfîrşitul raportului, comandanţii politici se pregăteau, probabil, să urmărească, în continuare, expunerea celui de-al treilea punct anunţat la începutul raportului: „despre bazele credinţei noastre în victoria finală". In afară de asigurarea că „ne putem aştepta în viitorul apropiat să depăşim criza în ceea ce priveşte războiul submarin", Jodl nu a mai spus nici un cuvînt care ar fi putut încuraja cît de cît pe cei ce l-au ascultat. Dimpotrivă, el şi-a termniat raportul cu următoarea mărturisire: „Dacă în încheierea raportului meu aş caracteriza situaţia noastră generală, atunci, în mod deschis, trebuie să o numesc grea şi nu trebuie să vă ascund că eu cred în posibilitatea unor noi şi grele crize".

În aprilie 1940, Goebbels declara în faţa reprezentanţilor presei germane că „deocamdată noi vorbim despre spaţiul vital şi fiecare să înţeleagă ce-i place. Ceea ce noi vrem prin spaţiu vital se va afla la timpul potrivit" [27]. În anul 1943, a venit „timpul potrivit" pentru a se afla că ceea ce a urmărit regimul hitlerist nu se va indeplini, deşi, pînă la sfîrşitul războiului, omenirea va mai cunoaşte încă multe sacrificii şi suferinţe. Este, tocmai, ceea ce se desprinde, cu claritate, din documentul pe marginea căruia am formulat observaţiile de mai sus.

[27] H. Adolf Iakobsen, *op. cit.*, p. 181.